[א]איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת התם איסור מצוה לחודה הכא איסור מצוה ואחותה ס"ד אמינא ליקום איסור מצוה במקום איסור ערוה ותתייבם קמ"ל ותתייבם כיון דמדאורייתא רמיא קמיה קא פגע באחות זקוקתו סד"א משום מצוה עבוד רבנן קמ"ל: היתה אחת מהן כו': הא תו ל"ל היינו הך מה לי לחד מה לי לתרי צריכא דאי אשמועינן התם משום דאיכא שני דמוכח אבל הכא דליכא שני דקא מוכח אימא לא ואי אשמועינן הכא אדרבה תרווייהו מוכחי אהדדי אבל אידך לא צריכא: זו היא שאמרו וכו': זו היא למעוטי מאי למעוטי איסור מצוה לזה ואיסור מצוה לזה הא תו ל"ל היינו הך מה לי לחד מה לי לתרי מהו דתימא כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום איסור ערוה היכא דאיכא למיגזר משום שני אבל היכא דליכא למיגזר משום שני אימא להאי אוקימנא איסור מצוה במקום איסור ערוה ולהאי [אוקימנא] איסור מצוה במקום איסור ערוה ולייבמו קמ"ל אמר רב יהודה אמר רב וכן תני ר' חייא [ב]בכולן אני קורא בהן האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת ורב יהודה מתרגם מחמותו ואילך אבל שיתא בבי דרישא לא מ"ט כיון דבתו באונסין הוא דמשכחת לה בנשואין לא משכחת לה בנשיאין קמיירי באונסין לא קא מיירי ואביי מתרגם אף בתו (באה) מאנוסתו כיון דאשכוחי משכחת לה אי בעיא באונסין תיהוי אי בעיא בנשואין תהוי אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו לא כיון דאליבא דר"ש הוא דמשכחת לה אליבא דרבנן לא משכחת לה בפלוגתא לא קמיירי ורב ספרא מתרגם אף אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה בשיתא אחי ואליבא דר"ש וסימניך מת נולד וייבם מת נולד וייבם ראובן ושמעון נשואין שתי אחיות לוי ויהודה נשואין שתי נכריות מת ראובן נולד יששכר וייבם לוי מת שמעון נולד זבולון וייבם יהודה מתו לוי ויהודה בלא בנים ונפלו להו קמי יששכר זבולון האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה ל"ל ייבם יהודה בלא ייבם יהודה נמי משכחת לה משום צרה הא תינח צרה צרה דצרה מאי איכא למימר כגון דהדר ויבמינהו נמי גד ואשר: **מתני'** [ג]שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ור"ש פוטר היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה [ד]איסור מצוה או איסור קדושה חולצות ולא מתייבמות: **גמ'** [ה]תניא ר"ש פוטר בשתיהן מן החליצה ומן הייבום שנאמר [א]ואשה אל אחותה לא תקח לצרור [ו]בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפי' באחת מהן: היתה אחת מהן כו': הא תו למה לי היינו הך לר"ש איצטריך סד"א הואיל ואמר ר"ש שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות לגזור משום ב' אחיות דעלמא קמשמע לן: איסור מצוה כו':

והא

איסור מצוה. אם היתה האחת אסורה על האחד איסור מצוה אינו מותר באחותה הואיל והיא מדאורייתא רמיא קמיה הואי אידך אחות זקוקתו הלכך בעו חליצה: **הכא.** בפרק כילד: **איסור מצוה לחודה.** לא אשמעינן אלא יבמה שנפלה לפניו שהיא אסורה עליו איסור מצוה חולצת: **והכא אשמועינן איסור מצוה ואחותה.** שנפלו לו משני אחין דאחותה לא מייבמא דלא תימא אוקי איסור מצוה במקום ערוה ותתייבם אחותה ולא תיהוי כאחות זקוקתו: **משום מצוה עבוד רבנן.** שתתקיים מצות יבום ולא העמידו איסור זיקה שהוא מדבריהם לאסור את אחותה היכא דהיא עליו איסור מצוה קמ"ל: **הכא ליכא שני דמוכח.** שהרי שתיהן מתייבמות ואתי למישרי אחות זקוקה בעלמא ואימא לא לייבמן קמ"ל: **תרווייהו מוכחי אהדדי.** שזה לא יכול לישא את האחרת אלא זו וכן זו מוכחא מילתא שזו אסורה על זה וזו על זה לפיכך ליכא אחות זקוקתו: **היינו הך.** דהא בהדיא קתני לה לעיל איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת: **כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום ערוה.** להתייבם אחותה היכא דאין איסור מצוה אלא באחת על האחד ולשני שתיהן זקוקות דאי שרית לייבומי להאי שהאחת אסורה עליו אתי שני נמי לייבומי וקא פגע באחות זקוקתו: **בכולן אני קורא כהן.** בכל חמש עשרה עריות דכפ"ק) אפשר להן להיות שתי אחיות נופלות לשני אחין והאחת אסורה על זה משום אחת מכל העריות הללו ומותרת לזה והשניה אסורה על זה משום אותו שם ערוה עצמו ומותרת לזה ומתוך כך נמצאו שתי אחיות מתייבמות ולא פגעו באחות זקוקה. וכולן פירשתי בפ"א (דף ט:): **באונסין.** בבתו מאנוסתו כגון ראובן אנס אשה והוליד בת וכן שמעון ואנס אנוסת אחיו והוליד בת וניסאו בת ראובן ובת שמעון ללוי ויהודה אחי אביהן והרי הן אחיות מן האם בת שמעון מותרת לראובן ובת ראובן מותרת לשמעון ונמצאו שתי אחיות מתייבמות וכן בת בתו וכן כולן אע"ג דכל חמשה בבי דרישא משתכחי בנשואין הואיל ובתו לא משתכחא שיהו שתי בנות של שני אחין אחיות מן האם שאי אפשר שנשא יבמתו שיש לה בת לא תני בהו האסורה לזה כו' הואיל וכולן איסור שם בת הן: **דאליבא דרבי שמעון היא דמשכחת בה.** האסורה לזה כדמפרש רב ספרא לקמיה: **בפלוגתא לא איירי.** רבי חייא: **האסורה לזה.** אשת לוי האסורה ליששכר שבא ומצאה אסורה עליו מזיקת ראובן שלא היה בעולמו ומותרת לזבולון שכשנולד כבר נתייבמה ללוי ובייבם ולבסוף נולד שהרי ר"ש ואשת יהודה אסורה לזבולון משום שמעון שלא היה בעולמו וכשנולד מצאה באיסור ומותרת ליששכר: **בלא ייבם יהודה נמי.** שרי ליששכר ובחמשה אחי משכחת לה מת ראובן נולד יששכר ייבם לוי מת שמעון נולד זבולון ומת לוי בלא בנים ונפלו אשת לוי ואשת שמעון לפני יששכר וזבולון אשת לוי אסורה ליששכר מפני ראובן בעלה הראשון ומותרת לזבולון ואשת שמעון מותרת ליששכר שהרי בעולמו היה ואסורה לזבולון: **ומשום צרה.** האי דנקט ייבם יהודה משום צרה דבעי אשכוחי נמי בצרה האסורה לזה מותרת לזה אם באו יששכר וזבולון לייבם לנשי לוי ויהודה הראשונה אשת לוי אסורה ליששכר משום צרת אשת אחיו שלא היה בעולמו וכן אשת יהודה על זבולון וכגון שהיו הצרות אחיות זו לזו ונכריות קרי להו אבל נשי ראובן ושמעון דאיכא נמי השתא בצרות האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה כו' ואי לא ייבם יהודה לא מיתוקם מילתא דרבי חייא באיסור צרה דאם נפלו שתי נשים משמעון שתיהן אשת אח שלא היה בעולמו הן: **צרה דצרה מאי איכא למימר.** היכי קרית האסורה לזה מותרת לזה באיסור וצרות צרה דהא צרות צרותיהן נמי תנן בפ"ק (ג:): **כגון דהדר יבמינהו גד ואשר.** לנשי לוי ויהודה הראשונות ולהם נשים וייבם גד את אשת יהודה ואשר ייבם אשת לוי ומתו גד ואשר ונפלו לפני יששכר וזבולון ואם באים לייבם נשי גד ואשר הראשונות אשת גד צרת אשת יהודה שהיתה צרת אשת שמעון שלא היה בעולמו אסורה לזבולון ומותרת ליששכר וכן אשת אשר על יששכר ומותרת לזבולון: **בשעה שנעשו צרות זו לזו.** כגון (א) השתא שנפלו לפניו ונעשו שתי אחיות צרות זו לזו בזיקה: **ליגזור משום שתי אחיות דעלמא.** אע"ג דהא נמי מרישא שמעינן התם הוא לרבנן לא גזרינן דאי נמי אתי למישרי אחיות דעלמא ליכא אלא איסור אחות זקוקה דרבנן אבל לר"ש דאמר איסור אחות זקוקה ערוה גמורה היא דרחמנא פטרה וקיימא עליה באיסור אשת אח ליגזור היכא דאחותה אסורה משום ערוה ולא זקוקה ליה ויימא לא לייבם לאחותה דלא ליתי לייבומי אחות זקוקה דעלמא קמ"ל:

והאמר

אבל הכא דליכא שני דמוכח. ואם תאמר הא נמי ידעינן מההיא דפ"ב כדאמרינן לעיל (דף כ.) ויש לומר דהתם איכא ערוה דקמוכח שאינה לא חולצת ולא מתייבמת אבל הכא שתיהן מתייבמות וליכא הוכחה: **שנעשו** צרות זו לזו כו'. היינו דוקא כשנפלו לפני יבם אחד אבל כשנפלו לפני שני יבמין מודה רבי שמעון כדתניא לעיל רבי שמעון אומר יקיימו:

אחותה

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה ג סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קעה סעיף ו:

◆

תוספות ישנים

ליגזור משום שתי אחיות דעלמא ותי' דלעיל אמרינן דלא גזרינן היינו דווקא לרבנן אבל לר"ש דסבר דאלימא כל כך זיקה דאמר דשתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות סד"א ליגזור משום שתי אחיות דעלמא:

◆

תוס' חד מקמאי

יבמה שאין אני קורא לה בשעת נפילה יבמה יבוא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים אלמא ס"ל יש זיקה: הא דקתני במתני' איסור מצוה או איסור קדושה חולצת ולא מתייבמת פרכינן עלה בגמ' הא נמי תנינן אסור מצוה או איסור קדושה חולצת ולא מתייבמת. התם איסור מצוה לחודיה. והכא איסור מצוה ואחותה. ומאי דקתני זו היא שאמרו אחותה שהיא יבמתה חולצת או מתייבמת פרשינן בגמ' למעוטי איסו' מצוה לזה ואיסור מצוה לזה:

מסורת הש"ס

א) לעיל כ. [כו.] סנהדרין נג., ב) לעיל ט., ג) לעיל יט., ד) [לעיל כ. וש"נ], ה) לעיל יט. קידושין נ:, ו) [לעיל יט. ועוד ר"ש זה עוד לעיל יח:], ז) [דף כ.]

◆

תורה אור השלם

א. וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: ויקרא יח יח

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בשעה וכו' כגון הכא שנפלו:

◆

מוסף רש"י

איסור מצוה ואיסור קדושה. ראה מוסף רש"י לעיל כו א. שלשה אחין כו'. ומתו ונפלו לפני השלישי. הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. לפי ששתיהן זקוקות לו מקודשי שני אחיו וזיקה הוי כקצת קדושין, ואי מייבם חדא מינייהו קנסיב אחות זקוקתו בחייה, וזקוקתו הויא כאשתו, אבל חליצה בעיא דלא אלים למיהוי כאחות אשה ממש להפטר בלא כלום (לעיל ח: ובעו"י לעיל יח.).